

DELAVSKA POLITIKA

Uredništvo je v Mariboru,
Ruška cesta, poštni predal 22.

Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.
Uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22.
Ljubljana VII, Zadrugi dom.

Izhaja vsako sredo in soboto.

Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno 10 Din, za ino-
zemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene
delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. De-
bela tiskana beseda stane Din 1.—. Malih oglasov trgovskega
značaja, stane beseda Din 1.—. V oglasnem delu stane pe-
titna enostolpna vrsta D. 1.50. Pri večjem številu objav popust.
Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 86.

Sreda, 23. oktobra 1930.

Leto V.

Brigada Pilsudskega

Kje je svobodna volja naroda?

Dne 12. maja 1926 je generalni inspek-
tor poljske vojske, maršal Jože Pilsudski, s
svojo vojsko vkorakal v Varšavo, prepodil
zakonito vladno ter prevzel vojno ministr-
stvo. Od takrat je Pilsudski dejanski vodi-
telj poljske državne uprave, sedaj iznova
tudi formalno, ker je ministrski predsednik.
Takratni puč so poljski delavci in kmeti z
veseljem pozdravljali; delavska milica je
podpirala akcijo, železničarji so zabranili
prevoz čet proti puču. Mnogi so menili,
da je sedaj konec gospodarske bede in ko-
rupcije; veseli so bile puča tudi manjšine,
ker so mislile, da je Pilsudski branitelj de-
mokracije in pravice.

Ni trajalo dolgo, ko je shlapnela slava,
da je Pilsudski večkratni osvoboditelj Polj-
ske. Revolucionarni borec proti carizmu,
voditelj socialistične stranke, ustanovitelj
legij v svetovni vojni — da, do tedaj je ve-
ljal Pilsudski kot narodni junak. Postajal je
pa bolj in bolj vojaški diktator. Zbiral je
okoli sebe stare prijatelje iz legije, odrival
pa svoje prejšnje socialistične sobojevnike.
Njegovo surovost so poznali prej le ožji kro-
gi prijateljev, sedaj pa je zašla v obliki blaz-
nega nasprotstva v časopisne članke in in-
tervju vedno pogostejše. Izjave maršala so
polne grozovitih surovih izrazov proti ustavi,
demokraciji in njim predstavnikov v parla-
mentu. Veliko število častnikov, ki niso so-
glašali s Pilsudskim, je upokojil. Neodstav-
ljivost sodnikov je razveljavil z naredbo, za-
tiral tisk, iztrgal delavcem bolniške blaga-
ne, pometal na cesto njih uradnike, ter jih
nadomestil s častniki ali drugimi svojimi
ljudmi. Iz odpadnikov socialistične stranke
je organiziral pravcato fašistovsko tolpo, ki
naj bi z napadi in oboroženimi grožnjami
ustrahovala delavske množice.

Sejm (parlament) je bil sklican le ob
skrajnih zakonitih terminih, tako, da svojih
nalog ni mogel izvršiti. Tu je bil zopet vzrok,
da je bil sejm odgojen, proračun pa uveljav-
ljen z naredbo. Sejm je več kršitvenih na-
redb razveljavil, toda takoj po odgoditvi so
bile zopet uveljavljene. Pred državnim sod-
nim dvorom, ki ga je parlament pozval proti
prejšnjemu finančnemu ministru Czechowic-
zu, da ga sodi zaradi nasilnega prekrščenja
proračuna, si je dovolil Pilsudski kot priča
parlament nezasišano opsovati. Končno je
razpustil parlament ter določil vendar nove
volitve na dan 16. novembra t. l.

Že pri prejšnjih volitvah v sejm so se
delali zli manevri v prilog vladne stranke
(sanacijska stranka), pa je vendar napram
socialistom, kmetijskim strankam levice in
centruma ostala v manjšini; tudi prav kmalu
razočarane narodne manjšinske narodnostne
stranke so glasovale z opozicijo. Z ozirom
na pričakovani vladni pritisk na volilce so
socialisti in kmetijske stranke kakor tudi
druge levičarske skupne že pred razpustom
sejma sklenile volilni blok. Tedaj pa je bilo
takoj po razpustu sejma, ko je ugasnila imu-
niteta, aretiranih veliko število vodilnih in
aktivnih opozicijskih politikov ter odvedenih
v oddaljeno trdnjavo Brest-Litovsk, kjer
ravnajo z njimi kot s kriminalnimi vojaškimi
aretiranci brez šarže, ter jih muči s sadi-
stičnimi mukami zloglasni oberst Bjernazki,
ki je bil postavljen za komandanta poslan-
ske ječe. Poslanec zapirajo še nepreneho-
ma dalje. Obtožbe še ni nobene, državni
pravdnik, preiskovalni sodnik in vladni tisk
pa širijo proti jetnikom najbolj neumne ob-
dolžitve, za katere nimajo najmanjšega do-
kaza in ga ne dobe. Namen je jasen: Uspeh
volitev za opozicijo naj se z ropom vodite-
ljev poslabša. Hišne preiskave pri opozicijo-
nalcih po vsej Poljski, odvzemanje vsakršne-
ga obrambnega orožja proti fašistom, stra-
hovito preganjanje opozicijskega tiska,
direktni predlogi za volilno sleparstvo na
upravne oblasti — to so pojavi po zaporu
in mučenju opozicijskih voditeljev.

Namen teh preganjanj in pravnih krši-
tev najhujše vrste je bil že davno povedan:
v novem sejmu naj ima Pilsudskijeva vlada
300 poslancev od vseh mandatov, ki jih šteje
sejm 440! Opozicija naj kot onemogla manj-
šina ne bo več zmožna, kakršne koli želje in
predloge vlade prekrizati, odkloniti, ali za-
brani njih izvedbo. Parlament mora reči k
vsemu ja in amen, kar predlaga vlada, ki bo
ponižan do glasovalnega stroja, ne bo smel
storiti nič drugega kot dovoliti, pa bo ven-
dar veljal v inozemstvu kot legalno ljudsko
zastopstvo.

Poljska je morala v 15 letih štirikrat iz-
premeniti svojo denarno veljavo; trikrat je
postel ves denar popolnoma brez vrednosti,
četrti veljava, na dolarju stabilizirani zloty,
je izgubil skoro polovico svoje vrednosti.
Pomanjkanje kapitala, ogromno oboroževa-
nje, slab položaj kmetijstva, izguba velikega
ruskega prodajnega trga za poljsko industrijo
— ki še davno ni izravnal zaradi trgo-
vske vojne z Nemčijo — vse to povzroča,
da Poljska zopet neobhodno rabi veliko ino-
zemsko posojilo. Denarne države zahoda pa
zaupajo diktatorskim državam samo, če so

Delavcem, delavkam!

Svobodne strokovne organizacije so nameravale sklicati

delavska zborovanja

ki bi se bila morala vršiti

V MARIBORU, v četrtek, dne 23. oktobra ob pol 7. uri zvečer v veliki
Unionski (Götzovi) dvorani.

V CELJU, v petek, dne 24. oktobra ob 8. uri zvečer v dvorani Delavske
zbornice.

V TRBOVLJAH, v soboto, dne 25. oktobra ob 3. uri popoldne v dvorani
»Delavskega doma«.

V LJUBLJANI, v nedeljo, dne 26. oktobra ob 9. uri dopoldne v dvorani
»Delavske zbornice«.

NA JESENICAH, v ponedeljek, dne 27. oktobra ob 7. uri zvečer v dvorani
»Delavskega doma« na Savi

z dnevnim redom:

Gospodarska kriza in delavstvo.

Kot glavni govornik bi bil nastopil

dr. Živko Topalović.

V zadnjem trenutku zvemo, da so bila vsa ta zborovanja prepovedana od banske uprave Dravske banovine.

Socialni demokrati proti fašistom.

Napoved najodločnejšega boja.

Na berlinski manifestaciji v nede-
ljo teden je rekel izvoljeni predse-
dnik parlamenta, socialni demokrat
Pavel Loebe:

»Mağari naj se pokaže meščan-
stvo tudi slabotno, delavstvo bo tem
ljudem (narodnim socializmom) svojo
železno voljo in, če bi moralo biti, tu-
di z delavskimi pestmi dokazalo. V
tem boju bodo voditelji korakali spre-
daj in ob straneh.

Soc. dem. poslanec Franc Küster
je rekel:

Potrpljenja socialnih demokratov
in republikancev je konec. Če se ho-
če nasilno razračunavanje namesto
boja z duhovnim orožjem, tedaj po-
vemo Hitlerjancem: Če je potrebno,
bomo socialni demokrati udarili tudi
s pestjo. Ti ljudje so danes tako drz-
ni, ker je delavstvo v dneh revolucije
ravnalo prehumano s svojimi razred-
nimi sovražniki. Sedaj hočemo nado-
mestiti, kar smo zamudili.

Na seji državnega zbora dne 18.
t. m. je bila seja jako burna. Socij.
dem. poslanec dr. Hoegner je očital

o njih stanovitosti absolutno prepričane; si-
cer zahtevajo jamstvo vsega naroda, ki ga
da zakonito ljudsko zastopstvo. Napram fi-
nančni sili Poljske pa obstoja že tako ne-
zaupanje, da brez tega jamstva sploh ne
more biti govora.

Prihaja pa neprijetnost, da je krakovski
opozicijski kongres, ki se ga prejšnja vlada
ni upala preprečiti, izjavil slovesno, da na
kongresu oficijelno zastopane stranke takrat-
ne sejske večine ne bodo nikdar in nikoli
naknadno odobrile v parlamentu nezakonitih,
nepravilnih po parlamentu prej neod-
obrenih dejanj, ki bi jih ukrenila vlada. Prav
zaradi tega sklepa krakovskega kongresa se
vlada boji, da ne bi v sejm opozicija ime-
la večine. Krakovski sklepi kongresa so
znani vsemu svetu — tudi kapitalistom za-
hodnih držav. In sedaj se hoče s skrajno
brutalnostjo volja narodov države, ki šteje
39 milijonov prebivalcev, potvoriti. Tak je
namen vseh teh ukrepov! Na vse te pripra-
ve svet ne sme pozabiti, če bi dne 16. no-
vembra izšla iz volitev Pilsudskijeva vlada
kot »zmagovalka«.

fašistu Strasserju prelom častne be-
sede, dalje je očital narodnim socija-
listom vojaško zvezo z Italijo ter iz-
dajstvo južnotirolskih Nemcev. Tu se
je oglasil fašistični poslanec Heine, ki
je bil obsojen zaradi zavrtnega umo-
ra, češ, pobiti bi vas morali, na kar
je bil izključen za eno sejo. Končno
je očital dr. Hoegner narodnim soci-
jalistom, da jih je finančno podpiralo
inozemstvo in veleindustrija.

Ob takih očitkih, ki so dokazani,
so nacionalni socialisti seveda one-
mogočili zasedanje parlamenta.

Izzivanja nemških fašistov.

Nemški nar. socialisti so predlo-
žili držav. zboru resolucijo, v ka-
teri zahtevajo, da naj bo nemško
prebivalstvo, pa naj biva v kateri-
koli drugi tuji državi, kakor na pri-
mer v Avstriji ali na Čehoslova-
škem, zastopano v nemškem držav-
nem zboru. — G. Hitlerja bo zaradi
njegove duhovitosti najbrže kmalu
glava bolela, ker se jamejo nemške
politične stranke streznjevat, da
napravijo afront proti fašistom.

V Italiji ni problema narodnih manjšin.

Vsaj za fašiste ne.

V soboto so bili v Gorici zaprise-
ženi državni funkcionarji. Ob tej pri-
liki je govoril goriški prefekt don
Pieri, ki je obravnaval kriminalno
delovanje gotovih organizacij (!!) ter
naglasil pravico Italije na današnje
meje, v katerih ni problemov naro-
dnih manjšin. Nemčija se danes spo-
prija z Italijo in ena balkanska
država, prej neprijateljica Italije, je
zaprčila, da ji Italija da kraljico. Ita-
lija je največja katoliška država na
svetu, za katere prijateljstvo se vsi
trgajo. — Tako govori narodu faši-
stični prefekt. Za nas je to razumljivo.

Manifestacija za de- mokracijo.

Kongres nemških socialnih demokra-
tov na Čehoslovaškem.

Nemška socialno - demokratična
stranka na Čehoslovaškem je ime-
la te dni svoj strankin zbor v Tep-
litz-Schönau. Navzočih je bilo iz
cele republike okoli 500 delegatov.
Kot zastopnik druge internacionale
in belgijske socialne demokracije je
bil navzoč znani naš prijatelj De
Brouckere, za čehoslovaško social-
no demokracijo pa so se udeležili
bratskega kongresa ministra dr.
Meissner in Bechyne, senatni pred-
sednik dr. Soukup, podpredsednik
poslanske zbornice Stivin in senator
Habrman. Navzoči so bili tudi dele-
gati orske in poljske socialne de-
mokracije, nemški in avstrijski so-
cialni demokrati pa so z ozirom na
notranje domače razmere opravičili
odsotnost.

Zlasti pomembne so izjave ob o-
tvoritvi kongresa dne 17. t. m.

Kot prvi je govoril zastopnik
druge internacionale ter izjavil:

Na tem kongresu gre za problem,
ki postaja v celotni internacionali
vedno bolj nujen. Gre namreč za
stališče, ali naj socialna demokraci-
ja sodeluje v vladi ali ne. S tem, da
postaja ta problem vedno nujnejši,
je doprinešen dokaz, da se sociali-
zem bliža trenutku trumfa. V tej
situaciji je mogoče le dvoje: ali da
pridobimo zaupanje množic ali pa
se umaknemo fašizmu z bojščja.

Senatni predsednik dr. Soukup
je prisrčno ob živahnem odobrava-
nju govoril za najtesnejše sodelova-
nje nemške in češke socialne demo-
kracije v čehoslovaški republiki.
Zahvaljujemo vas iskreno, je rekel,
za vse, kar ste storili, da je socialna
demokracija v tej državi ostala trd-
no v edinstveni fronti. Predvsem
zahvaljujemo vašega voditelja Lud-
vika dr. Czecha, ki je s svojo neiz-
merno delavnostjo, kot eden naj-
pridnejših ministrov republike, tako
mного storil za trpeče in gladujoče.
Opozorjal je na sklepe kongresa če-
hoslovaške socialne demokracije, ki
gredo vsi v smeri najožjega sodelo-
vanja obeh strank.

Njegov nagovor je sprejel kon-
gres z burnim odobravanjem.

Nemški fašisti — demagogi.

Sabotaža delovanja nemškega dr-
žavnega zbora.

V nemškem državnem zboru u-
ganjajo največjo demagogijo skraj-
ni levičarji: fašisti in komunisti.

V državnem zboru je prišlo v
razgovor, da je fašist Fedra pred
Hitlerjevimi pučem dvignil iz svoje
banke 40.000 delnic in prenesel svo-
je imetje v druge zavode, ker se je
bal, da bo njegov pristaš Hitler za-
plenil banke. Sedaj je ta mož njih
poslanec.

V petek so pa predložili narodni
socialisti državnemu zboru predlog,
da naj vlada zapleni celokupno pre-
moženje bančnih in borznih magna-
tov ter njihovih rodbin, ki so ga na-
kupičili po 1. avgustu 1914. Ves de-
nar, ki se je stekel v njihove bla-
predsedstvom svojega pristaša Stöhr-
a ozmerjal ministre. Dria Wirtha
gaine zaradi vojne, revolucije in in-
flacije in deflacije, naj se porabi v
blagor splošnosti nemškega naroda
brez odškodnine.

Tak predlog torej stavijo ljudje,
ki so prejemali denarne podpore od

nemških kapitalistov zato, da s svojimi širokoustnimi frazami oškodujejo delavsko gibanje.

Mnogo kalinov fašisti ne bodo ujeli na take limanice.

Hitler zmerja ministre.

Nemški fašist Strasser je pod predsedstvom svojega pristaše Stöhr-ja ozmerjal ministre. Dr. Wirtha je imenoval nemškega Don Quichota, Curtiusu je rekel, da je zunanji minister brez časti, ministru brambor Grönerju je očital, da je brez nacionalnega ponosa in da je izvršil nad mladimi častniki, ki so bili obsojeni v Lipskem, izdajo.

Podpredsednik Stöhr mu je dal ukor šele na zahtevo političnih strank.

Odgoditev nemškega državnega zbora.

Državni zbor je v soboto sprejel zakon o amnestiji s 395 proti 147 glasovom ter bil nato odgoden do 3. decembra 1930.

Francoski minister trgovine na Balkanu

Namen potovanja.

Francoski minister trgovine Flaminio se je nedavno mudil na Balkanu. Posetil je zlasti Beograd in Bukarešto. Italijansko časopisje je ljubosumno in pravi, da gre za francosko posojilo Jugoslaviji v agrarne in industrijske namene, kar je verjetno, ker trgovinski ministri imajo nalogo, da placirajo kapital svojih državljanov v inozemstvu, če ga imajo doma preveč.

Knjige „Cankarjeve družbe“

za leto 1930/31, ki izidejo letos sredi novembra, so sledeče:

1. Koledar Cankarjeve družbe za leto 1931. Vseboval bo polno zanimivih slik, proletarskih povesti in pesmi, poučnih razprav, potopisov itd.

2. Weiskopf: »Komur ni dana izbira.« Knjiga bo imela tri krasne povesti znamenitega češko-nemškega proletarskega pisatelja. Prevedel je knjigo Talpa.

3. Jože Kranjc: »Ljudje s ceste.« Izvirni roman, film dveh dni, v katerem bo čitatelj videl slike življenja brezposelnih in v največji bedi živčih delavcev.

4. »Poslednji dnevi.« To je v obliki povesti pisana zvezdoznanska razprava o postanku in umiranju zemlje. Napisal jo je znameniti francoski zvezdoznanelec Flammarion, priredil v slovensčini pisatelj Angelo Cerkevnik.

Vse 4 knjige bodo imele tudi krasno opremo. Zato, cenjeni čitatelji, kdor še ni član, ne štedi 20 Din. Ker te 4 knjige bodo vsakega zadovoljile.

Tone Maček:

33

Ženin iz Amerike.

»Dolgo sem te čakala,« je šepetala. »Kamra je pripravljena — Oh —, zdaj bo pa vse dobro —.«

Nande in Lojze sta se sporazumela med seboj v nemškem jeziku: »Kako se ti zdi?« vpraša Nande.

»Tu ne bo treba več računati z dnevi. Komaj še z urami.«

»To vidim sam, ali mislim to, da te smatra za Toneta?«

»Mogoče vidi v meni res neko podobnost z njim. Če že prej njena razsodnost ni bila čisto v redu, je to tembolj slučaj sedaj, ko se bliža koncu. Umirajoči imajo včasih tako intenzivno domišljijo, da čisto vidi jo uresničeno svojih najljubših želj.«

»Prosim te, prevzemi vlogo, ki ti jo je sama določila.«

Lojze je sedel k postelji: »Prav rad.«

Nande mu je v nemščini na kratko razložil položaj.

»Nič ne skrbi. Torej, jaz sem Tone, ki se je končno vrnil iz Amerike k svoji izvoljenki. Prtljajo imam še v Polzeli.«

Prelat in njegovi fašisti.

Prelat dr. Seipel bi rad skrival grehe fašistov.

Pabst se je pogajal z italijanskimi zastopniki.

Prelat dr. Seipel je sedaj avstrijski zunanji minister in nima rad, če listi poročajo o protidržavnih komplotih, ki jih delajo njegovi kolegi v vladi oziroma voditelji fašističnega gibanja v Avstriji. Prelat dr. Seipel je te ljudi podpiral in sedaj sede v vladi, čeprav preti nevarnost, da Avstrija zaradi teh ljudi izgubi ugled v inozemstvu.

Nedavno so objavili nekateri listi vest, da se je izgnani major Pabst pogajal v Avstriji z oficijelnimi italijanskimi zastopniki glede udeleževanja italijanskega, avstrijskega in nemškega fašizma. Notranji minister Vaugoin je te vesti dal zapleniti, čeprav so se tikale le fašističnega rovarjenja proti avstrijski republiki in je le v interesu države, če se take stvari razkrijejo in objavijo v svarilo prav svojih strankinih interesov.

Socijalni demokrati so si pa kmalu pomagali iz zadrege ter so stavili v dunajskem deželnem zboru interpelacijo v celi zadevi in s tem omogočili objavo te za sedanjost krščansko-socijalno-fašistično vlado neprijetne stvari.

Toda prelat dr. Seipel je objavo interpelacije na vsak način še zadnji

hip hotel preprečiti. Pisal je deželnemu glavarju in dunajskemu županu, socijalnemu demokratu Karlu Seitzu, da naj te stvari ne da imunizirati v deželnem zboru ter jo v časopisju objavljati, ker bi to škodovalo ugledu države.

Župan Karl Seitz mu je takoj odgovoril in rekel, da stvari ni mogoče več preprečiti, ker je že objavljena v inozemskem časopisju in utegne prej koristiti državi, če se dejanje pošteno ožigosa, tudi v inozemstvu.

Seveda je bil dr. Seipel, ki se brati s takimi elementi, razočaran in se je obrnil na javnost s prošnjo, da opusti v volilni borbi vse, kar bi utegnilo škodovati ugledu v inozemstvu.

Ta gesta gospoda prelata jasno kaže, kakšnih metod se hoče posluževati sedanja avstrijska vlada v sedanjosti volilni borbi. Socijalni demokrati pa bodo to dejstvo izrabili v volilni borbi tako temeljito, da se bodo v sedanjosti volilni borbi nahajali krščanski socijalci in plemski fašisti v defenzivi, kakršne še niso doživeli. Presmešno je, da se politiki, ki že sedem let izigravajo avstrijsko republiko, postavljajo sedaj v pozo — braniteljev te republike.

Francoski socialisti proti fašizmu in za mir.

Za dobre odnose z Nemčijo.

Narodni svet francoske socijalistične stranke je izdal proglas, v katerem poudarja resnost mednarodnega položaja. Konstatira, da se je v velikih evropskih državah uvedel antidemokratski režim z vladno metodo fašistične ali boljševiške diktature, ki je že zaradi svojega obstoja

najopasnejši vir vojne nevarnosti. — Proglas se izreka proti nacionalizmu, ki v raznih državah pospešuje oboroževanje in skuša tudi v Franciji zanetii šovinistični nacionalizem. V zaključku apelira proglas za splošno razorožitev.

Angleški kapital v Jugoslaviji.

»Jutro« poroča z dne 10. oktobra iz Beograda med drugim:

»Pred nekaj tedni se je mudil v Beogradu župan mesta Bakra. Posredoval je pri raznih osrednjih uradih v stvari izgradnje bakarskega pristanišča, kateremu se vsled ogromnega prometa, ki se mu s prevozom železne rude iz bosenskega rudnika Ljubije pri Prijedoru obeta sijajen razvoj. Angleži, ki so prevzeli izkoriščanje tega neizmerno bogatega rudnika z »dnevnikom kopom«, se obvezujejo, da odpremijo na leto nič manj ko okoli 35.000 vagonov železne rude preko bakarskega pristanišča in da zgradi v Bakru sami vse potrebne pristaniške naprave.

Toda ni samo ta rudnik, ki ga izkorišča angleški kapital. Ravno danes se namreč odvarja zelo star, ali vendar nov velik rudnik, ki bo tudi v angleški upravi.

Trepča pri Kosovski Mitrovici je bila znana celo že starim Feničanom, ki so tu kopali srebro in svinec. Sledili so jim Grki in Rimljani, potem Dubrovničani, a srbski car Uroš I. je poklical v Trepčo Saksonce, da so delali v rudniku. Pod Turki je rudarstvo popolnoma prenehalo. Delo se je v Trepči zopet začelo šele leta 1923. Pozneje je izkoriščanje koparskega rudniškega področja prevzela močena angleška družba »Selection Trust Limited«, kateri stoji na čelu podpredsednik londonske borze Chester Beaty.

»Selection Trust« je doslej otvoril, oziroma prevzel v izkoriščanje sedem rudnikov:

Novo Brdo (zlato in baker) z glavnico 125.000 angl. funtov (35 milijonov Din).

Trepča (svinec in baker) z glavnico 125.000 angl. funtov, ki pa se je

pozneje zvišala na 1 milijon in se v kratkem dvigne na 4 milijone angl. funtov (1100 milijonov, torej 1 milijardo in 100 milijonov Din).

Kratovo (Zletovo pri Kratovem), kjer se koplje svinec in baker, z glavnico 125 tisoč angl. funtov.

Janjevo (svinec in cink), s kapitalom 125.000 angl. funtov.

Kopaonik (svinec, baker in cink) z glavnico 125.000 angl. funtov.

Belasica (svinec in cink) z glavnico 125.000 angl. funtov.

Kakor se vidi, se je angleška družba vrgla na kar najintenzivnejše izkoriščanje rudišča v Trepči, za katero bo po četrtorila doslej vloženo glavnice, s čemer je rečeno, da se bo še več ko četrtorila doslej začrtano delo. Dalje je treba pripomniti, da je tudi Trepča »dnevni kop«, da že sedaj daje dnevno 60 vagonov rude in se že bodočega leta zviša dnevna dajatev na 120 vagonov.

Pod gradom Zvečanom so Angleži ustanovili svojo kolonijo. Za vsakega delavca se zgradi posebna hišica po angleškem načrtu, z vrtom in centralno kurjavo za vso kolonijo. Družba vzame v zakup večje zemljišče, na katerem uredi vzorno gospodarstvo po ameriškem načinu in kmetijsko šolo za mladino domačega prebivalstva. Semenje, sadike in vse potrebno se dobavi iz Kalifornije. Živino, zlasti pa polnokrvne konje, bodo dovedli iz Anglije. Po poteku zakupne pogodbe preide to vzorno posestvo brez odškodnine v last naše države.

Na naših pristojnih oblastih je sedaj, da s primernimi ukrepi zavarujemo to delo domačinom, a z druge strani pa našemu delavstvu, da se samo pobriža za ta zaslužek.

Papež dela Bulgariji skrb.

Princi bi morali biti katoličani.

Papež se baje še vedno upira, da bi smel biti prestolonaslednik bolgarski pravoslavne vere, če se rodi iz zakona kralja Borisa in italijanske princezinje Ivane. Le pod tem pogojem dovoli papež zakon, če bodo vsi otroci katoliške vere. V Bulgariji pa ta stvar dela veliko žalost in skrb. Bolgari pravijo: kraljevska rodbina je že itak tukaj in sedaj naj bodo še otroci kraljeve hiše druge vere. S tem se Bulgariji jemlje nacionalna dinastija in potrjuje tuje pokolenje. — Take stvari so res važne za one, ki ne razumejo življenja.

V Berlinu so cestni nemiri na dnevnem redu, zlasti v delavskih četrtih vzhoda in severa. Enkrat se spopadejo nacionalni socialisti in komunisti, drugi zopet komunisti z »Reichsbannerjem«, včasih gredo pa hitlerjevci in komunisti skupno proti policiji. Ne mine dneva, da bi ne razbili par lokalov in da ne bi streljali.

pet odleglo. Izmučena je ležala in težko dihala.

Polagoma ji je izginil trpeči izraz iz izsušenega obraza. Umirala se je in zopet iskala Lojzetovo roko.

Pristopila je mati: »Boš pila malo mleka?«

»U-u.«

»Kaj ji naj dam? Še mleka več ne prenese.«

»Raztepite eno jajce na zavretem vinu. Sedaj ji ne more več škodovati.« je ukazal Lojze.

Jedva je zavžila par žlic. A zdelo se je, da jo je to nekoliko poživilo. Čez nekaj časa je zopet odprla oči in premikala ustnice. Lojze se je sklonil nad njo.

»Tako mi je dobro. — Nič več me ne boli v prsih. — Jutri bom vstala. — Se peljeva s kočijo k poroki?«

»Da, da. S kočijo. Sem že naročil. Le mirna bodi in skušaj zaspati. Da boš jutri čisto zdrava.«

Čez nekaj časa zopet: »Imaš prstane?«

»Imam, dragica, imam. Lepe. Zlate.«

Pomirjena in srečna je spet za-

tisnila oči. Čez nekaj časa je začela v pretrganih besedah poltiho peti:

»Rasti — rasti — rožmarin, ti — deviški — lep — spomin.«

Mati je začela na glas jokati.

»Pst! Ne jokajte, da je ne vznemirite!«

Nekaj časa je bilo vse mirno, ni bilo ničesar slišati, dasi je bolnica venomer pregibala ustnice in pela svoji nevidni, solnčni sreči nasproti. Samo konec pesmi so mogli še razumeti, ki ga je pela z malce povzdignjenim glasom kakor himno novemu življenju:

»Venček — pa — bo — lep — zelen mi — na — glavco — položen...«

Čez trenutek je začutil Lojze še en rahel stisk roke, izsušene ustnice so se še enkrat zganile, kakor da hočejo še enkrat ponoviti svoj sladki »Tone!«, nato pa se ni več ganila. Lojze se je nagnil nad njo, potopil ji je roko na srce, otipal žilo in resno izjavil: »Dotrpela je...«

In Nande je pristavil: »Izpolnila se ji je vroča želja tik pred smrtjo. Umrla je srečna.«

Konec.

Doma in po svetu.

Nacionalni šovinizem in pravice narodov. Rekli so, da je po vojni sklenjen mir prinesel narodom — svobodo. Trdimo, da to ni resnica; zakaj, dokler bodo politične meje hotele biti meje tudi za kulturno življenje narodov, toliko časa ne more biti govora o narodnostni svobodi. Narodi namreč niso geografsko in pogosto tudi ne gospodarsko zaokrožene celote, da bi jih nagnali v ograjo, kakor čredo ovac. — V sedanj dobi, ko maj dvajset let po svetovni vojni, je skoro po vseh državah oživel nacionalističen šovinizem, ki nima nič opravka s prakulturno narodnostno svobodo. Sklepali so svetovni mir; če bi bili hoteli, bi bili takrat lahko konkretnije rešili to vprašanje. A zmagovalci tega niso hoteli. **Danes oživlja iznova nacionalistični šovinizem, katerega otroka sta iredenta in vojna.** Prvotni izvor zlu je iskati v fašistični Italiji, ki je že okužila vso srednjo Evropo. Gode se krivice. Na te krivice se vnaša šovinistična propaganda po časopisju in po javnih nastopih in zlo postaja večje, nasprotja in sovraštvo se večajo, hujska se na vojno, na revanšo. Nikogar pa ni, ki bi za krivico poiskal pravico. Mednarodna vprašanja so to in le mednarodno se morajo rešiti, če posamezne države niso pravične. Šovinizem je zlo, je pa tudi dvorezen nož. Šovinistični vzgojeni narodi so nevarna igračka tudi za državne močtce, ker niso razsoden element, ampak le impulzivna tolpa, ki se danes navdušuje zate, a jutri proti tebi. — **Kratko: svarimo proti vsakršnemu šovinizmu in tudi proti nacionalnemu. Zato je potrebno, da tudi naše časopise opusti propaganda šovinizma.**

V avstrijske vojaške svete so se pred par dnevi vršile volitve. Zmagala je seveda lista krščansko socialnega vojnega ministra Vaugoina, ker socialni demokrati sploh niso vložili svoje liste in so svojim pristajšem med vojaštvom naročili, naj se vzdrže glasovanja in hranijo svoje glasove za državnozbornske volitve. Volilo je povprečno 60 odstotkov, ostalih 40 odstotkov reklamirajo socialisti zase. »Slovenec« pa tendenciozno poroča, da so bili socialisti pri teh volitvah tepeni, da so dobili samo 600 glasov in pravi, da je to merilo za predstoječe volitve?!

Dr. Strafella, generalni ravnatelj zveznih železnic, je z okrožnico prepovedal vsako volilno agitacijo in razširjenje volilnih tiskovin v območju zveznih železnic. Ta odredba socializmov ne bo posebno zadela, ker njim ni treba po železnicaht agitirati, pač pa so to zlorabljali heimwehrovci, pri katerih pa oblasti kljub odredbam zatiskajo oči.

Kovinarji v Berlinu še vedno stavkajo. Odločbe razsodišča, ki so jih podjetniki sprejeli, da se plače znižajo za 8 odstotkov, je delavstvo odklonilo.

Demonstracije pri predavanju Tomasa Manna. Glasoviti nemški pisatelj T. Mann, ki je bil letos odlikovan z Noblovo nagrado, je imel 17. t. m. na Dunaju v Bethovnovi dvorani predavanje o političnih vprašanjih, pri katerem je pozval vse napredne avstrijske državljane, naj oddajo svoje glasove za socialno demokracijo in naj delujejo za sporazum s Francijo. Proti temu so nekateri navzoči heimwehrovci in nacionalni socialisti burno protestirali in jih je morala policija odstraniti iz dvorane.

Znižanje dnevnic nemškim poslancem. Državni zbor je sklenil znižanje poslanskih dnevnic za 20 odstotkov, sejnine pa za 50 odstotkov. To znižanje je smatrati začasno, dokler se poslanske dnevnice ne bodo regulirale na podlagi znižanja uradnih plač.

Demagogija nacionalnih socialistov. Nacionalnosocialistični poslanec Strasser je v Reichstagu med drugim rekel: »Hočemo novih smeri v socialni politiki. Pobijali bomo zapeljivost z zidanjem novih palač bolniških blagajn, v katerih se šopiri 10.000 socialnodemokratskih lenuhov —«

Starhemberg, kontrabandist z orožjem. Lansko leto so v Linzu oblasti zaplenile veliko zabojev z označbo »Pozor, steklo!«, ki so pripeli na naslov kneza Starhemberga. V njih se je nahajalo poleg drugega materiala 36.000 nabojev za manliherce. Državno pravdnštvo je radi tega vložilo proti Starhembergu tožbo. Sedaj pa, ko je Starhemberg minister, pa zahteva državno pravdnštvo od preiskovalnega sodnika, da proces ustavi. Justični minister, ki je tudi heimwehrovec, bo to gotovo dosegel.

Zaradi Nietzscheja konfisciran poljski list. Letos praznuje ves kulturni svet stoletnico rojstva znamenitega nemškega filozofa Frid. Nietzscheja, ki pa je bil rojen Poljak. Listi priobčujejo tudi njegovo sliko, ki pa je skoro na las podobna sliki poljskega diktatorja Pilsudskega. Te dni je nek poljski list v Thornu objavil članek s sliko Nietzscheja. V tem članku je govora tudi o Nietzschejevi blaznosti, zadnje dni njegovega življenja. Oblasti so to številko lista zaplenile, češ, da članek, ki govori o blaznosti človeka, ki je na sliki tako zelo podoben Pilsudskemu, predstavlja žalitev sedanega diktatorja Poljske. Znano je namreč, da merodajni ljudje dvomijo v zdrav razum Pilsudskega in da znameniti psihologi resno trdijo, da je Pilsudski duševno bolan, kar priča vsak njegov nastop zadnjih let in njegov način izražanja, pri katerem rabi besede, ki bi se jih ne poslužil najzanimnejši rovtar. Boluje na takozvani koprolaliji.

Novi komunistični kravali v New Yorku. V New Yorku se vedno bolj pojavlja komunistični živelj. Pred par dnevi so imeli komunisti v nekem parku velik shod, po katerem so hoteli korakati pred mestno hišo. Policija jim je pohod zabranila in se je pri tem razvil krvav pretep. Kakor vse kaže, se tudi Amerika bliža težki krizi. Točko svojega najvišjega blagostanja je že prekoračila. Zdaj gre rapidno navzdol.

Generalna stavka v Toledu. V Toledu, Španija, je delavstvo stopilo v generalno stavko iz protesta proti nekemu shodu monarhističnih oficirjev.

Zopet črn dan na newyorški borzi. V petek je izbruhnila na newyorški borzi nova panika. 2.6 milijona akcij je bilo prodanih. Kurzi so padli do 20 stopinj. Še celo železniške akcije, ki so se doslej najbolj držale, so beležile precejšnje izgube.

Osem milijonov brezposelnih imajo v Združenih državah. Predsednik Hoover je s posebnim proglasom pozval vse javne ustanove in denarne močtce, da z vsemi silami skušajo val brezposelnosti zaježiti. Nekatere velike banke so votirale večje vsote za javna dela. Tudi večja mesta so sklenila izvršiti razna javna dela, da tako zaposlijo del brezposelnih, katerim zlasti v zimskih mesecih grozi pogin.

Zaključek drugega leta »pjetiletke«. Sovjetski komisariat v Moskvi objavlja statistične podatke o uspehih druge obletnice programatične pjetiletke, in naglašja, da se je popolnoma obnesla. Skupna produkcija sovjetske veleindustrije se je dvignila za 25 odstotkov, medtem ko je bilo v načrtu predvidenih samo 20 odstotkov. Industrijska produkcija je presegla predvojno produkcijo za 197 odstotkov: produkcija težke industrije se je dvignila za 37, lahka industrija pa za 11 odstotkov v prejšnjem letu. Produkcija premoga je znašala 47 milijonov ton, kar znači porast za 18 odstotkov; produkcija nafte je pa znašala 17 milijonov ton. O uspehih poljedelske produkcije poročila še niso zaključena. Najbrž tam ne beležijo toliko uspehov.

Maribor.

Ali je s tem kaj pomagano? Naši dnevniki so pred kratkim poročali, da je mestna občina mariborska dala one oboke državnega mosta, kjer so obupani deložiranci v prvi

Umor sredi mesta Ljubljane.

Nerazjasnjen zločin ob zgodnji večerni uri.

Pred ljubljanskim južnim kolo-dvorom se nahaja glavna ljubljanska carinarnica. V tem poslopju se je izvršil v petek zvečer kmalu po šesti uri v uradu blagajne strahovit umor. Ustreljen je bil blagajnik Gvozdan Pantelić, ki je imel že odpotovati v novo službo v Beogradu.

Pripovedujejo, da so že po dnevu videli postopati tam okoli tri mlajše moške. Eden je šel celo v tretje nadstropje hiše ter vpraševal tam, kje je blagajna carinarnice, kar je pa najbrže imelo le informativni namen v svrhu ogleda raznih izhodov, če bi jih zalotili pri umoru.

Zvečer so se atentatorji sešli v stopnišču, kjer so jih videli otroci. Kmalu nato so počili trije strelji, morilci pa so pobegnili neznanu kod in kam, ko je carinarniški sluga Jamnik, ki je ravno prišel iz sosednje sobe, jel klicati na pomoč. Takoj se je oglašil tudi preglednik Kolar in klical: Ubijalci, roparji! Ljudje so prihiteli, šli pogledat v blagajniško sobo ter našli za mizo ob blagajni ustreljenega blagajnika Pantelića.

Kako se je odigral umor, ki se je

najbrže izvršil v nekaj sekundah, nihče ne ve. Ali se je umor izvršil iz maščevanja ali z namenom ropa, je še nepojasnjeno. V blagajni je bilo skoro en milijon dinarjev denaria in vrednostnih papirjev.

Pantelić je bil po delovnem času v pisarni sam. Uredil je knjige in se najbrže pripravil za odhod, ker je stanoval v Medvodah. Zločinci so morali torej delati s silno naglico, tembol, ker je v carinarnici tudi vso noč varnostna služba.

Če je šlo pri umoru za rop, potem je bil poizkus tega ropa navno zasnovan. V tem primeru se je blagajnik mogoče uprl in zločincem ni ostalo drugega kakor ga ustreliti in pobegniti. Drugačna pa je stvar, če je bil umor zasnovan iz drugega razloga.

Varnostne oblasti so sicer ukrenile vse, kar je bilo mogoče, vendar so jo zločinci popihali v svoja skri-vališča.

Pantelić, ki je dobil en strel v srce, drugi v prsni koš, je že med vožnjo v bolnico preminul. Pokopali so ga v Beogradu.

Cvetko Kristan:

Proti dovoljevanju blagovnih kreditov in za prodajo v gotovini.

(Dalje.)

Nato predlaga glavni tajnik May zahvalno rezolucijo Avstrijem, v kateri se zahvaljuje Zvezi in Velenakupni družbi avstrijskih konzumnih društev za prijazen sprejem, za krasno organizacijo in za velikopotezno gostoljubnost, ki je bila izkazana vsem delegatom in kongresu. Dobrodošlica od občinske uprave, krasen sprejem pri županu, pohod mladine in druge prireditve bodo pripomogle k temu, da bo ostal ta kongres delegatom v neizbrisnem spominu. Kongres želi dalje izraziti svoje zadovoljstvo in priznanje za način, na kateri je tisk v splošnem in »Arbeiter-Zeitung« v posebnem deloval in priobčeval izrpnna poročila o poteku kongresa in z njim združenih prireditev. Posebno se je še zahvalil v utemeljevanju te rezolucije avstrijskim združnikom dr. Rennerju, Emmy Freundlichovi, dr. A. Vukovichu, A. Korpu, Thonnerju in drugim, ki so osebnostno z neumornim delom pripomogli do celotnega uspeha. — Predsednik Tanner izjavlja, da je prepričan, da bo rezolucija sprejeta soglasno z akklamacijo. — To se zgodi. — Freundlichova (Dunaj): Ravnokar ste nam izrekli zahvalo. Mi smo se že davno veselili na Vaš poset in na dejstvo, da Vas bomo mogli pozdraviti v našem mestu, v naši ubogi, mali Avstriji, ki je morala prenesti menda najhujšo usodo med vsemi deželami Evrope v povojnem času. Posebno smo se pa veselili, da Vam moremo pokazati, da smo tudi v dobi najhujše gospodarske krize, ki jo je preživela naša država, tudi v času gospodarskega poloma celega starega gospodarskega ozemlja, v dobi, ko je naša Zveza doživela amputacijo kot je ni morala nobena druga Zveza na svetu, da smo torej v takem času vedno držali združno misel visoko. Veselimo se, da Vam moremo enkrat pokazati, kaka notranja skupnost obstoja tu med masami delovnega ljudstva in med združnim gibanjem v tej državi. Veselili smo se, da Vas bomo mogli vse videti in danes vidite Vi vsi, kako se težko ločimo od Vas. Tudi mi se Vam moramo zahvaliti za prireditve tega kongresa pri nas. Zahvaljujemo se Vam za čast, da je bil dosedaj največji in najvažnejši kongres pri nas, v naši državi, v našem Dunaju. Imejmo ob ločitvi vsi občutek, da smo udi velike skupnosti, da ne stojimo vsak sam na ozemlju naše države, nego da smo vsi povezani po našem praktičnem in po našem idealnem delu na združno idejo. — Whitehead predlaga, da naj se zahvali predsedniku Tannerju za izvrstno vodstvo kongresnih poslov. Poisson podpira predlog. Tanner je lahko ponosen, da je predsedoval kongresu, ki je bil eden največjih in eden najvažnejših v zgodovini mednarodnega združnega gibanja. Tej zahvali se pridružuje glavni tajnik May, nakar je zborova-

nje počastilo predsednika z dvigom in s klici: Živijo! — Nato se je predsednik Tanner za počaščenje zahvalil in predlagal, da se izreče zahvala tudi tajniku Mayu in njegovemu štabu. Za tem je zaključil kongres s sledečim govorom:

Predno izjavljam ta kongres za završen, moram dati izraza velikemu in tudi — o tem sem trdno prepričan — od nas vseh globoko občutenemu veselju, da smo imeli priložnost, nekaj krasnih dni poznega poletja prebiti v dražestnem mestu Dunaju.

Zastopniki raznih delov sveta so si podajali te dni v tej dvorani roke in gradili so mostove od naroda do naroda, preko katerih moramo stopati, da bomo uresničili idejo skupnosti vseh narodov. Naše bivanje na Dunaju je postalo dvakrat prijetno radi brezprimerne gostoljubnosti in oskrbe, ki je bila nudena vsem udeležencem kongresa in njih spremljevalcem, ne le od avstrijskih združarjev, marveč tudi od občine Dunaja, organizacij vseh vrst in tiska vseh smeri. Z eno besedo: imeli smo občutek, da biva-mo med prijatelji in znanci. Zato hočemo izraziti najglobljo zahvalo.

Med kongresnimi razpravami smo složno in po svojih najboljših močeh delali za tem, da dostojno razvijemo principijelne in praktične temelje naše organizacije. Upam, da se nam je posrečilo, občutno utrditi temelje, na katerih se bo enkrat dvigala močna stavba mednarodnega združnega gospodarstva. Ne vemo, ali ga bomo mi sami gledali že dovršenega in v polnem sijaju. To pa med tem pravzaprav ni glavna stvar, kajti mi delujemo že stoletja. Cesar ne bomo gledali mi, to bodo živo zagledale generacije, ki pridejo za nami. Mi moremo bodoči generaciji, oni, katere del je tudi tu na Dunaju pred nami defilirat z razvitimi in plapolajočimi prapori, zaklicati besede, ki jih je nekoč nek nordijski vladar naslovil na svojega sina: »Ille faciet!« — »On bo dovršil!«

Nove generacije bodo nadaljevale naše delo in one bodo videle zoreti sadove stremljenja naše sedanje generacije. Upam, da je dalo delo tudi tega kongresa našemu gibanju dobrih vzpodbud za nadalje.

Vračamo se zopet k svojemu vsakdanjemu delu. Delo, mravljično in požrtvovalnostno polno delo, daje zagotovljene garancije naši stvari. Dejanje je največji vladar sveta. S svojimi dejanji mora tudi združno gibanje človeštvu nuditi najboljše usluge. Naj nas vodijo naša načela in naši sklepi pri onem delu, h kateremu se sedaj vračamo. Naj nam zopet dovedejo številna kr-dela pripadnikov, dokler se ne bomo sestali ponovno na prihodnjem svetovnem združnem kongresu. Do tedaj pa: Na svidenje!«

Ob 2. uri popoldne zaključil Tanner kongres. (Nadaljevanje.)

sili iskali zavetja, zgraditi tako, da se ne bo nikdo več mogel tamkaj naseliti. Ker pa hišni gospodarji ne mislijo nehati z deložacijami, je tedaj jasno, da bodo ljudje, ki bodo vrženi na cesto, ostali brez strehe, kajti do sedaj še niso javne korporacije preskrbele potrebnih stanovanj. Tudi niso ničesar ukrenile glede najemnin, ki nikakor ne odgovarjajo prilikam, kakršne vladajo pri nas. Kajti najemnine se ne ravna po zaslužku najemnikov. Hišni posestniki nočejo graditi novih hiš, daši so to preje obljubovali, ampak inkasirane zneske najemnin raje vlagajo v banke, ker se jim za naloženi denar nudijo dovolj visoke

obresti. Torej, da je to res vse, kar se da storiti na tem polju, da se brezstanovanjem onemogoči bivanje pod mostom (za kar menda ni bila mestna občina kompetentna, ker je most in prostor pod istim državn last)? O tem poglavju ne bomo nehalo pisati toliko časa, dokler se ne bodo razmere izpremenile na bolje.

Kulturno delo v mariborski »Svobodi«. Kakor vsako leto bo tudi letos priredila »Svoboda« vsak teden predavanja za svoje člane in tudi za ostalo delavstvo. Odbor je pridobil doslej že nekaj predavateljev, ki bodo predavali o zdravstvu, zgodovini, tujih deželah, sociologiji itd. Pre-

davanja se bodo vršila vsako sredo ob 8. uri zvečer v društvenih lokalih na Slomškovem trgu; prvo predavanje bo 29. oktobra. Naslov bomo pravočasno javili v našem časopisu in na letakih. — Prav tako pa bo tudi letos organizirala »Svoboda« v zvezi s strokovnimi organizacijami **delavske predstave v gledališču** po zelo znižanih cenah; vsak mesec se bo vršila ena predstava, prva že meseca novembra, nakar že danes opozarjamo. Odbor je prepričan, da se bo delavstvo zavedalo kulturnega pomena predavanj in gledaliških predstav, da bo oboje posečalo v polnem številu in zanje agitiralo. — Odbor.

Ustavitev cestnega prometa. Ob obisku grobov na Pobrežju na dan Vseh svetnikov dne 1. novembra t. l. se brezpogojno od 12. do 19. ure prepoveduje vožnja vsem vrstam vozil po Pobrežki cesti, t. j. od začetka državnega mostu na Kralja Petra trgu do pokopališča.

Otvoritev mostu čez Dravo pri Zgornjem Dupleku — preložena. Okrajni cestni odbor nam poroča, da se mora radi nepredvidenih zaprek otvoritev mostu pri Dupleku preložiti od 26. oktobra na nedeljo, dne 9. novembra 1930. Skrajno slabo vreme zadnjih dni je zakrivilo, da ni bilo mogoče izvesti vseh del, kakor je bilo predvideno. V sled slabega vremena se je zadržal tudi dovoz materiala. Prosimo, da vizamejo vsi, ki so prejeli vabila za 26. oktober, to sporočilo na znanje. Spored ostane za 9. november isti, kakor je bil določen za 26. oktober.

Preureditev ceste v Framu. Okrajni cestni odbor skupno z občino Fram preurejuje cesto od cerkve v vasi Fram do državne ceste. Cesta se na novo fundira in valja, da bo sposobna za izredno veliki promet, ki se tam vrši dan za dnem.

Manufaktura, krzno, trenchcoati, Hubertus-plašči, usnjene suknje in pletenine. L. Ornik, Maribor, Koroska cesta 9. — Plačilne olajšave!

Celje.

Javna borza dela. Ponujeno delo moškim: 4 konjskim hlapcem, 3 hlapcem za govejo živino, 1 pastirju, 1 sadjarju, 2 hiš, hlapcem, 5 poljskim delavcem, 6 rudarjem-kopačem, 1 pečarju, 1 lončarju, 2 kolarjema, 2 sodarjema, 8 čevljarjem, 2 krojačem, 1 peku, 1 prodajalcu slaščic, 1 strojniku, 7 vajencem. — Za Francojo: 50 rudarjem. — Ženskam: 19 kmečkim deklam, 2 kmečkima gospodinjama, 1 poljski delavki, 1 pletilki, 2 šiviljama perila, 2 natakaricama, 1 gostilniški kuharici, 1 kuh. služkinji, 3 navadnim delavkam, 2 kuharicama, 14 služkinjam, 2 varuškam in 4 vajenkam.

Črna.

Cene mesu in zakon o pobijanju draginje. Kar počenja gotovi mesarji pri nas, presega že vse meje. Ti mesarji bi radi, da bi jim bajtarji in kmeti živino kar zastonj dajali. Na »vago« ne marajo kupovati, zato najraje kupujejo na čez in obljubijo tako sramotno nizko ceno, da bi mu prišla živa na Din 4.50 za klog, prodajajo pa meso po Din 18.—, tako, da hoče tak mesar pri enem komadu živine zaslužiti 85 odstotkov. Kravjega mesa pri nas sploh ni dobiti, čeprav se malo volov pokolje, krav pa dosti. Če kupi kak mesar vola, ga po pol dneva gonijo semintja, da bi ga vsaj vsak videl, krave pa najraje priženejo ponoči in jutraj je volovje meso gotovo. Razlike v ceni mesu pa ni nobene. Neumni delavec bo že plačal, kajne? Čudno se nam zdi, da naši purgarji kar molčijo, mogoče jim pa tak mesar boljše postreže kot pa nam delavcem in morda jim pri nakupu še kaj navržje?

Esperanto.

Proti esperantu, ker mu je sin jezikoslovec v Essenu. Vršil se je propagandni večer za esperanto med delavstvom. Med poslušalci je bil slučajno navzoč član akademije. Ta poklicni jezikoslovec je med diskusijo izjavil, da proti ideji, da se povsod upelje skupni pomožni jezik, gotovo noben modro misleč človek ne more kaj reči. — Brezdvomno, da bi bil tak svetovni jezik velika prednost za celo človeštvo in da na drugi strani on kot oče ne bi bil nikdar pripravljen kaj storiti za uresničenje te ideje. Z začudenjem sem ga vprašal, kako more biti razlika med »očetom« in »človekom«? Nekako nerad je odgovoril: »Glejte, izdal sem na tisoče mark za študij svojih sinov, v glavnem za študij jezikov. Kako bi torej zdaj mogel pomagati, da se esperanto upelje v vse šole, s čemur bi se potem tudi delavski otroci lahko sporazumeli z ljudmi celega sveta. Takrat ja ne bi bilo več razlike med njimi in mojim sinom, ne, tega ne zahtevajte od mene. Nočem zastopati zavreči mojega denarja.« — Izgovoril je to v nepremišljenem trenutku človek, kar bolj previdne osebe mislijo. Da se ohrani med ljudmi razlika, torej, radi lastnega interesa se borijo proti napredku. Bilo bi dobro, če bi tudi delavstvo enako razumno skrbelo za svoj interes.

Meh za smeh.

Franc Jožef v kinu. V nekem dunajskem kinu so prvič kazali film: »Franc Jožef Prvi.« Med občinstvom je bilo zelo veliko število bivših oficirjev v svojih c. kr. uniformah, na katerih so se svetile zvezde in svetlinje, na novo očiščene s sidolom.

Sredi predstave, ko se je ravno videlo, kako se »narodni« cesar spreha v lšlu, se zaslisi iz zadnjih vrst, z najbolj izbranim občinstvom, navdušen vzklik: »Glej, Amalija, ravno na temle kraju mi je visoki vladar stisnil roko!« Tedaj pa se glasno obregne nekdo iz najbolj sprednjih vrst: »Pa si dajte na Vašo tace napraviti spominsko ploščo, tukaj pa držite jezik!«

Tisti s »stisnjeno roko« je vstal in razžaljen zapustil »Franca Jožefa.«

Iz teologije. Jezuitski pater v svojem seminarju: »Danes vam bom govoril o laži. Koliko izmed vas je prečitalo 25. poglavje našega teksta?«

Vsi dvignejo roke.

Jezuit: »Prav dobro. Vi ste moji verni poslušalci. 25. poglavja sploh ni.«

Pogodil je. Pri veronauku v šoli je katehet izpraševal o »Izraelcih v Egiptu.« o čemur so se predidčo uro učili. Katehet vpraša: »Kdo mi ve povedi o rojstvu Mojzesa?« Prebrisan fantek se oglasi: »Mojzes je bil sin faraonove hčere.«

»Hm, ali se nismo zadnjič učili, da ga je faraonova hčer samo našla, ko se je šla kopat, v košari, skriti med ličjem?«

»Ja, seveda, ona je tako rekla!« se je odrezal dečko.

MALA NAZNANILA.

Vsi letni naročniki dobe **zastoni** 14 karatno originalno ameriškano

zlato nalivno pero ali pa **Kürschnerjev ročni leksikon**, (900 strani, 32 tabel) ali eno **prvovrstno radijsko cev**.

Zahtevajte takoj brezplačno na ogled »Radio« **welt**. Naroča se Administration der »Radio-welt« Wien I, Pestalozziggasse Nr. 6, ki prinaša obširne radioprograme, interesantne slike in ima lepo urejene poučne tehnične članke.

Vulkaniziranje

Gumiji za avtomobile, kolesa, snežne čevlje, galoše itd. se sprejemajo v popravilo po solidnih cenah.

PETELIN, Maribor, Glavni trg 4.

Usnjate rokavice v veliki izbiri

tu in inozemske **nogavice** po nizkih cenah.

Trgovina z rokavicami in stezniki

Marija Sieber,

Maribor, Glavni trg 14, preje Gosposka 9.

ČITAJTE!

novo izišlo, socijalno dramo Rudolfa Golouha

KRIZA.

Naroča se pri upravi »Delavske Politike« v Mariboru, Ruška cesta 5. Vsaka naša knjižnica, vsak naš čitatelj mora naročiti to našo najboljšo socijalno dramo.

Elektrotehnična delavnica PRATTES & TRABI, Maribor, Vodnikov trg št. 3.

Popravlja vse vrste električnih strojev in aparatov, novo ovlanje sežganih elektromotorjev, dynamo-strojev, transformatorjev itd. Lastna preizkuševalnica, točna in kulantna postrežba, zmerne cene, nakup in prodaja porabljenih motorjev in dynamo-strojev.

Gramofone in šivalne stroje vseh vrst popravlja najceneje meh. del.

Justin Gustinčič

Maribor, Tattenbachova ulica št. 14

Velika zaloga gramofonov in plošč znamke »Columbia« in več drugih znamk.

V tekstilnem bazarju Vetrinjska ulica št. 15 Maribor

se dobi pristno angleško sukno za obleke, plašče, svilo, platno itd. po najnižjih cenah. — Oglejte si izložbe.

Naročajte

novo izišlo knjigo

„Taškent“ kruha bogato mesto

od Aleksandra Neverova. Prevod preskrbel I. Vuk. Knjiga je lepo opremljena v kartonskih platnicah in stane 17 Din, v platno vezana 28 Din. Dobi se pri založništvu mesečnika »Svoboda« Ljubljana in v vseh knjigarnah.

Popravlila ur

srebrnine, kakor tudi gramofonov najboljšo, hitro in poceni

M. JILGER-JEV SIN

URAR

Maribor, Gosposka 15

Pristopajte k zadrugi

„Delavski dom“

r. z. z. o. z. v Mariboru

Pristopnina znaša 5 Din, delež 125 Din. Vsak delavec, delavka naj smatra za svojo dolžnost da bo član te delavske zadruge.

Vabilo na društveni večer

ki ga priredi društvo »Svoboda« v Studencih pri Mariboru ob priliki proslave svoje 10-letnice, dne 26. oktobra 1930 v telovadnici v Studencih. SPOROČ: Govor, Petje, Dramatična predstava, Zabijanje spominskih žrebčev. — Začetek ob 15. uri. Vstopnina prosta. Po sporedu ples, svira priljubljena, Lovska Godba Studenci. Odbor.

Hitro se en zvezek!

Hiša v Pivoli štev. 32

(Radanowitsch) pri železničarski postaji v Hočah pri Mariboru 5 minut nad gradom Hiša na Pohorju — krasna lega v okolici, gozdovi, primerna za letovišče in vpojojenje (3 sobe, kuhinja, klet, vrt s trstjem, sadjem in zelenjavo, v celem 1 oral zemlje) je s pohištvo za **Din 54.000— na prodaj**. Dopisi naj se naslovijo na Fischer, Wien IX, Alserbacherstrasse Nr. 16.

SKLADIŠČNIK

dober prodajalec, večš manufakturne in špecijske stroke, kavcije zmožen, dobi stalno službo. Plača po dogovoru. Nastop 1. januarja 1931. Prednost imajo oni, ki so že bili kot skladiščniki zaposleni, ter so zmožni poučevati petje. Lastnoročno pisane ponudbe z navedbo dosedanje zaposlitve je poslati do 1. novembra t. l. na naslov »DELAVSKI DOM«, TRBOVLJE.

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnice v Mariboru. - Telefon štev. 2324.

Nalagajte svoje prihranke

v Štajerski hranilnici in posojilnici v Mariboru, Rotovski trg štev. 6.

Posojila dajemo po ugodnih pogojih!

Vloge obrestujemo po 7% proti trimesečni odpovedi.